

Vynokurov V. V. Human Rights. Protection and enforcement

The article is devoted to the analysis of the essence and content of the categories «human rights», «protection of human rights», «human rights enforcement» in terms of the substantive relationship between the constitutional state and the individual in modern society. It is emphasized that addressing these terms through the prism of human rights in order to effectively implement them, it is necessary to clearly understand their content and scope of possible actions covered by them, as well as to distinguish between «protection» and «enforcement» at both scientific and legislative levels, taking into account, inter alia, their lexical meaning. It is determined that everyone, on the one hand, should be able to freely choose the way to protect their rights, and on the other – must be sure that the state guarantees equal opportunities for everyone, regardless of race, language, skin color, political, religious and other beliefs, gender, ethnic and social origin, property status, place of residence, etc., to use these methods of protection. The role and importance of public authorities in the process of protection and enforcement of human rights and freedoms and the state responsibility to the individual as an integral part of ensuring constitutional human rights are also defined. It is concluded that an integral part of constitutional human rights enforcement is certainly the existence of an effective and efficient mechanism of legal responsibility of the state to the individual.

Keywords: human rights, protection of human rights, human rights enforcement, public authorities, state responsibility.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-24

УДК 340.1

*Світлана Василівна Гаврилюк,
головний спеціаліст відділу
забезпечення діяльності Голови та
заступника Голови Верховного Суду
ORCID: 0000-0002-5494-8513*

**ПОМИЛКА В ЗАГАЛЬНОФІЛОСОФСЬКОМУ ЗНАЧЕННІ
ТА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ**

Постановка проблеми. Помилки трапляються в будь-якій сфері людської діяльності. Проблема помилки вивчається багатьма науками та має самостійне значення в різних галузях наукових знань: філософії, логіці, математиці, юриспруденції, кібернетиці, медицині, лінгвістиці, економіці тощо. Безпосередньою метою пізнання в будь-якій галузі є досягнення істини. Шлях до неї завжди був проблематичним, складним, багатограним і внутрішньо діалектичним, він супроводжується зіставленням і змаганням ідей, науковими дискусіями, критикою і подоланням соціальних ілюзій, аналізом співвідношення ідеологічних і науково-теоретичних форм відображення дійсності, з'ясуванням соціально-практичних і світоглядних передумов теоретичних побудов.

Людині властиво помилятися; повністю виключити помилку з поведінки людини не можливо: у зв'язку з вищезазначеним важливе значення отримує дослідження питання про поняття помилки в юридичному її значенні та помилки як філософського поняття загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття та значення помилки у вітчизняній і зарубіжній науках досліджували Ф. А. Селиванов, Є. П. Євграфова, В. М. Баранов, В. М. Карташов, Н. М. Оніщенко, В. М. Косович та інші.

Метою дослідження є здійснення аналізу поняття помилки, як невід'ємного елементу людської діяльності, з точки зору різноманітних філософських підходів, у тому числі аналізу наукових поглядів учених-правознавців із приводу змістовного значення поняття «помилка», які сприятимуть ширшому розумінню такої юридичної категорії.

Основні результати дослідження. Феномен помилки часто супроводжує людську діяльність. Це її «тіньова» сторона, характеристика її неідеальності.

Класична філософія нечасто звертає увагу на подібні «тіньові» сторони. У Гегеля і Маркса можемо зустріти феномен помилки в контексті філософії історії, вони визначають його як закон істо-

ричної іронії. «Люди, хвала тим, що зробили революцію, завжди переконувалися на інший день, що вони не знали, що робили, що зроблена революція зовсім не схожа на ту, яку вони хотіли зробити. Це те, що Гегель називав іронією історії, тією іронією, якої уникли деякі історичні діячі». Гегель пояснює таку розбіжність швидше грою об'єктивно-трансцендентних сил [1, с. 263].

Ще з античних часів філософи приділяли увагу безпомилковому знанню, помилковій поведінці, досліджували причини виникнення помилкових суджень. Уперше помилки як наукову проблему досліджував давньогрецький філософ, один із найвидатніших мислителів – Арістотель. Він присвятив цьому питанню трактат «Про софістичні спростування» та називав помилки логічними вадами софістичних роздумів. Підставою логічних помилок Арістотель вважав неправильне застосування словесних фраз або порушення правил логічних операцій. Він виділяв п'ять цілей софістів у суперечках: спростування; помилкове; у мові, яка не відповідає загальноприйнятому; примус; примус співрозмовника до марнослів'я, тобто до частого повторення того самого [2, с. 5-51].

Маркс, виходячи з позиції історичного матеріалізму, бачить причини суспільних трансформацій у самому суспільному бутті; у його філософській концепції феномен помилки можна знайти лише в контексті суспільно-історичних подій. Відомо, що діяльність є одним із ключових моментів у розумінні природи людини. Як правило, людську діяльність характеризують як доцільну і спрямовану.

Платон визначав оману як «ніщо інше, ніж відхилення думки, коли душа прагне до істини, але оминає розуміння» [3, с. 339].

Французький філософ та енциклопедист епохи Просвітництва Дені Дідро (XVIII ст.) указував: якщо першопричина полягає у помилковості людей чи неправильно визначених ідеях, то джерело істини повинно знаходитися у правильно визначених ідеях. Помилкова думка – помилка розуму, яка схиляється до помилкового судження [4, с. 494]. Своєю чергою давньогрецький філософ-матеріаліст Демокріт писав, що «причина помилки – незнання більш правильного» [4, с. 288].

Найпростіше визначення помилки: розбіжність результату діяльності до поставленої мети. Однак варто зазначити, що мета діяльності більшою чи меншою мірою практично завжди розходиться з її результатом. Можемо стверджувати, що існує якийсь діапазон відхилень, потрапивши в який, результат буде визнаний відповідним спочатку заданій меті. Помилкою в цьому разі буде визнаний такий результат діяльності, який виходить за межі допустимих похибок.

Цілепокладання як процес формування цілі ідеального образу бажаного (але вже не тільки доцільність), яка є найважливішою відмінною рисою людини, певним чином структурує всю діяльність, спрямовану на досягнення обраної мети. Таким чином, людська праця у своєму конкретному втіленні стає осмисленою, усвідомленою. Водночас це осмислення неможливе без усвідомлення помилки як якогось небажаного або навіть альтернативного наміченого спочатку варіанта розвитку подій.

Отже, вона передбачає існування деяких норм, правил (у тому числі розроблених самим суб'єктом) або ідеальної моделі розвитку подій (мета є передбачення в мисленні результату діяльності). Важливим є те, що тепер помилка, як і цілепокладання, включена в процес людської діяльності як природний момент.

Точніше кажучи, помилка і є «побічний продукт» становлення людини розумної. Цю ситуацію можемо розглянути в термінах гегелівської діалектики: якщо протосоціальну модель поведінки позначити як тезу, то антитезою буде поведінка, яка передбачає власну хибність. Синтез буде представлений як знання, що включає не тільки початкову установку (мета і відповідні засоби її досягнення), а й саму помилку (результат застосування ідеальної моделі в реальних умовах).

У певному сенсі помилка і є результат «минулих подій». Чи обмежується її значення лише проміжками минулого часу – питання, яке зачіпає не тільки принцип детермінізму: у просторі людського буття помилка набуває суто філософського змісту. У чому ж полягає філософське значення помилки? Саме кардинальна неможливість повернення від отриманого (або неoderжаного) результату назад до мети.

Утилітарно-прагматична функція помилки (людський «псевдоінстинкт») полягає в отриманні конкретного знання про поведінку в конкретних обставинах, переростає в рефлексію по відношенню до життя загалом. Із цього приводу Кассирер пише: «Перші кроки інтелектуального та культурного життя людини можна уявити як свого роду розумове пристосування до безпосереднього оточення. Але в міру розвитку культури виявляється і протилежна тенденція людського життя. У найранніших проблисках людської свідомості ми знаходимо вже інтровертивну позицію, яка супроводжує і доповнює екстравертивну. Простеживши подальший розвиток людської культури

з цих початків, ми побачимо, як ця інтровертивна точка зору поступово виходить на перший план» [5, с. 5]. Варто зазначити, що, з одного боку, так зване роздвоєння людського життя (на життя з помилкою і без неї) відбувається в контексті соціального.

За «Новим тлумачним словником української мови», помилка – це неправильність у підрахунках, написанні слова і т. ін.; похибка; огріх, прогріх, хиба // Неправильна думка, хибне уявлення про когось, щось [6, с. 556].

Помилка – це завжди відступ від норми. Це дія, протилежна правильному, здійснена ненавмисно. Вона завжди передбачає неправомірність.

Сучасне правове регулювання суспільних відносин є складною системою взаємопов'язаних норм, розсереджених по різних джерелах права. Для цієї системи характерна наявність внутрішніх протиріч, залишення без позитивної регламентації окремих фрагментів соціальної реальності, неоднозначність тлумачення наявних приписів та багато інших проблем. Саме ці складності породжують об'єктивну неможливість знання і розуміння встановлених правил поведінки адресатами правових норм – суб'єктами права.

Наведене вище є підставою для того, щоб зрозуміти сутність юридичної помилки.

Позиція сучасних учених-правознавців із приводу змістового значення поняття «помилка» досить неоднозначна, що часто призводить до неузгодженості понятійного апарату сучасної теорії права. Поняття «помилка» ними може тлумачитись, як недолік, вада, огріх, деформація, чи більш категорично – омана, недосконалість, неузгодженість, прогалина.

Так, помилки – це завжди неправильність, неточність, некоректність результату, неправильність у діях та думках, невірність, необережний проступок, ненавмисне спотворення чого-небудь, неправильність у вчинках, міркуваннях відступ від норми, тобто це дія, протилежна правильному, здійснена ненавмисно, яка завжди передбачає неправомірність.

Під юридичною помилкою в праві прийнято розуміти оману особи щодо правових характеристик скоєного нею діяння. Традиційно юридичну помилку часто розглядають через призму кримінально-правових норм. Наприклад у доктрині кримінального права чітко виділяється кілька видів юридичної помилки: помилка в забороні, помилка в покаранні, помилка в кваліфікації скоєного діяння.

За загальним правилом, юридична помилка не впливає на кримінально-правову оцінку поведінки, включаючи навіть ситуації так званого уявного злочину, тобто випадки, коли особа вважає, що вчиняє злочин, хоча в дійсності воно таким не є. Найбільше значення має помилка в забороні, за якої особа вважає, що її діяння не заборонено законом, хоча в дійсності це не так. У такому разі діє аксіоматичне правило, яке виражається латинською формулою «*ignorantia juris semper nocet*». Використання презумпції знання закону виключає для осіб, які вчинили злочин, можливість посылатися на те, що вони нібито не знали про наявність відповідної заборони.

Звісно ж, що при цьому слід використовувати два критерії, кожен з яких передбачає по два варіанти прояву: причина помилки (дефект правотворчості або дефект сприйняття особою встановлених нормативних вимог), а також характер помилки (незнання самого факту наявності заборони або незнання його змісту).

Загалом правознавцями юридична помилка визначається як негативний результат, зумовлений ненавмисною, неправильною дією суб'єкта юридичної діяльності; як різного роду випадкові та ненавмисні дії в рішеннях суб'єктів правовідносин (органу чи посадової особи), який виражає дефект волі суб'єкта права в процесі волевиявлення та призводить до негативного результату і може бути допущений на будь-якій стадії правового регулювання (добросовісна помилка).

Є. П. Євграфова вважає, що помилка є наслідком допущеного прорахунку, неадекватного, неточного або неправильного підходу законодавця до природи й характеру регульованих суспільних відносин, вибору ним правових способів та засобів [9, с.116].

Свою чергою А. В. Наумов поняття «помилка» розкриває через зворот – неправильне уявлення [10, с. 233-234].

Ф. О. Селіванов пропонує виділити науковий напрям – загальну теорію помилок – ерологію (від лат. *erro* – помилка): «Поняття помилки може бути вироблено на основі узагальнення матеріалу спеціальних наук, теоретичного осмислення цього матеріалу. Такий підхід виключає сліпе перенесення будь-якого визначення в ерологію, оскільки у спеціальних теоріях помилки розглядаються відповідно до визначених (специфічних) завдань». Він визначає оману як помилку у мисленні на рівні суджень та їх зв'язків: «Помилка виникає від того, що суб'єкт приймає хибну думку за справжню, а справжню – за неправдиву» [11, с. 35-41].

В. М. Карташов розуміє помилку загалом як діяння або бездіяльність, ненавмисне порушення норм матеріального та процесуального права, порушення нормального ходу професійної юридичної діяльності [12, с.47].

Римське приватне право розуміло під помилкою розбіжності між волею особи та її зовнішнім виразом (лат.: *error in nomine*) або між волею та інтересом, викликану з необізнаністю суб'єкта з обставинами справи. З наведеного визначення можна зробити висновок, що в основі помилки лежить незнання особи про обставини справи на основі омани. Помилка, омана, правильне уявлення про юридичні істотні обставини, протиріччя між уявлювальним і реальністю, розбіжність волі та її уявлення: особа вчинила не те, що хотіла, або не висловила того, що хотіла. Помилка стосується безпосереднього виявлення діючої особи; вона ставиться до обставин фактичних – *facti* або юридичних – *iuris*. Слід зазначити, що ще римські юристи запропонували класифікувати помилку на два основних види: юридичну та фактичну, залежно від того, які обставини (юридичні або фактичні) неправильно представлені у свідомості суб'єкта [7, с. 67].

У сучасній правовій науці розрізняють об'єктивні (не залежать від волі та свідомості суб'єктів правотворчості) та суб'єктивні (породжені волею суб'єктів правотворчості, тому що тільки професійна юридична діяльність та її результати є потенційними джерелами виникнення помилки) причини появи юридичних помилок.

До об'єктивних причин появи юридичних помилок слід віднести постійний розвиток суспільних відносин, адже законодавець й інші юридичні органи та установи не завжди встигають за вимогами життя. У результаті чинне законодавство відстає від динаміки суспільних відносин і стає в окремих своїх положеннях, частинах і навіть галузях помилковим, оскільки не відповідає суспільним реаліям. До об'єктивних причин можна віднести і суперечність між індивідуальними та суспільними інтересами (держава не завжди знаходить відповідні шляхи розв'язання цієї проблеми), а також низьку інтенсивність доктринальних розробок, зокрема їх оприлюднення, у тому числі у форматі наукових обговорень.

Разом з тим на появу помилок великий вплив справляють суб'єктивні чинники, зумовлені особистісними якостями людини, її поведінкою, діями. Серед таких причин в юридичній літературі називають невисокий рівень підготовки фахівців у галузі юриспруденції, недостатній професіоналізм законодавців, тих, хто застосовує право, колізії чинного законодавства, прогалини та інші деструктивні прояви; велику службову завантаженість працівника, несприятливі умови діяльності, недоліки в доборі й розстановці кадрів, певну наукову упередженість представників наукової сфери. До суб'єктивних причин юридичних помилок можна віднести порушення вимог юридичної техніки, неякісну роботу розробників правових актів та експертів тощо. Більшість доктринальних помилок детермінована неухважністю, недбалістю в роботі, некваліфікованим вивченням матеріалів, неправильною інтерпретацією отриманої інформації та ін. [12, с. 77].

Висновки. Аналіз юридичної літератури показує що, визначаючи поняття помилки юристи використовують різні понятійні категорії. Часто досить довільне поводження з поняттям помилки в юридичному значенні говорить про те, що йому як філософському поняттю не приділено достатньої уваги у філософській літературі. Аналізуючи поняття та ознаки помилок, зазначених філософами, доходимо висновку, що помилку слід розглядати як процес і результат людської діяльності.

Розглядаючи правову природу юридичної помилки, можна визначити відсутність єдиного підходу до поняття та класифікації таких помилок. І хоча наукова дискусія і сприяє подальшому розвитку знань про правове значення помилки, наявна ситуація не може бути визнана задовільною з точки зору практичних потреб, що свідчить про необхідність дослідження цілої низки питань стосовно нього, юридичного походження та видових особливостей.

Список використаних джерел

1. *Маркс К.* Сочинения : в 50 т. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М. : Наука (Госполитиздат), 1964. – 805 с.
2. *Основоположения логики Аристотеля. Метафизика Аристотеля / Аристотель.* – Соч. в 4-х тт. – М., 1976–1983. – Т. 2. – 384 с.
3. *Платон.* Соч. : в 3 т. / Платон. – Москва : Мысль, 1970. – Т. 2 - 611 с.
4. *Головатий С.* Антологія лібералізму: політико-правничі вчення та верховенство права / Упор. / С. Головатий, М. Козюбра, О. Сироїд. – Київ : Книги для бізнесу, 2008. – 1202 с.
5. *Кассирер Э.* Опыт о человеке // Проблема человека в западной философии / Сост. и послесл. П. С. Гуревича / Э. Кассирер. – Москва : Прогресс, 1988. – 918 с.

6. Яременко В. В. Новий тлумачний словник української мови / В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – Київ : Аконтіт, Т. 3, 1999. – 918 с.
7. Євграфова Є. П. Практика виправлення законотворчих помилок / Є. П. Євграфова // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – № 2 (29) Сторінка вченого. – С. 116.
8. Наумов А. В. Уголовное право. Общая часть. Курс лекцій / А. В. Наумов. М. : Издво БЕК.1996 г. - 560 с.
9. Селиванов Ф. А. Проблемы теории ошибок / А. Ф. Селиванов // Проблемы методологии и логики наук. Учен. записки – Томск, 1970. – Вып. 85. – С. 35
10. Карташов В. Н. Профессиональная юридическая деятельность: вопросы теории и практики. / В. Н. Карташов. – Ярославль, 1992. – 88 с.
11. Калюжний Р. А. Римське приватне право: курс лекцій / Р. А. Калюжний. – Київ : Істина, 2005. – 144 с.
12. Оніщенко Н. М. До питання про доктринальні юридичні помилки: природа та шляхи подолання / Н. М. Оніщенко // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – № 2 (29).

References

1. Marks K., Engel's F. (1964). Sochineniya: v 50 t. [Works: in 50 vol.]. Moscow : Nauka (Gospolizdat) [in Russian].
2. Arystotel'. (1976-1983). Osnovopolozheniya lohyky Arystotelia. Metafyzyka Arystotelia. [Fundamentals of Aristotle's logic. Aristotle's metaphysics]. In Sochineniia v 4 t. (Vol. 2). Moscow [in Russian].
3. Paton. (1970). Sochineniya: v 3 t. [Works: in 3 vol.]. (Vol. 2). Moskva : Mysl' [in Russian].
4. Holovaty S. & Kozyubra M., Syroyid O. (2008). Antolohiya liberalizmu : polityko-pravnychi vchennya ta verkhovenstvo prava [Anthology of liberalism: political and legal doctrines and the rule of law]. Kyiv : «Knyhy dlya biznesu» [in Ukrainian].
5. Kassirer E. & Gurevich P.S. (Ed.) (1988). Opyt o cheloveke [Experience about a person]. In Problema cheloveka v zapadnoy filosofii. Moscow : Progress [in Russian].
6. Yaremenko V. V. & Slipushko O. M. (1999). Novyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy [New explanatory dictionary of the Ukrainian language]. (Vol. 3). Kyiv : «Akonit» [in Ukrainian].
7. Yevhrafova Ye. P. Praktyka vypravlennia zakonotvorchykh pomylok [The practice of correcting legislative errors]. Chasopys tsyvil'noho i kryminal'noho sudochynstva, 2 (29), 116 [in Ukrainian].
8. Naumov A. V. (1996). Ugolovnoye pravo. Obshchaya chast'. Kurs lektsiy [Criminal law. A common part. Lecture course]. Moscow : BEK [in Russian].
9. Selivanov F. A. (1970). Problemy teorii oshibok [Problems of the theory of errors]. Problemy metodologii i logiki nauk. Uchenyye zapiski, 85, 35 [in Russian].
10. Kartashov V. N. (1992). Professional'naya yuridicheskaya deyatel'nost': voprosy teorii i praktiki [Professional legal activity: questions of theory and practice]. Yaroslavl' [in Russian].
11. Kalyuzhnyy R. A. (2005). Ryms'ke pryvatne pravo: kurs lektsiy [Roman private law: a course of lectures]. Kyiv : Istyna [in Ukrainian].
12. Onischenko N. M. Do pytannia pro doktrynal'ni iurydychni pomylyky : pryroda ta shliakhy podolannia [On the question of doctrinal legal errors: the nature and ways to overcome]. Chasopys tsyvil'noho i kryminal'noho sudochynstva, 2 (29) [in Ukrainian].

Гаврилюк С. В. Помилка в загальнофілософському значенні та як предмет дослідження юридичної науки

Стаття присвячена розгляду філософських вчень щодо поняття «помилка». Філософи античності започаткували концепцію «природного права», яка формувалась упродовж століть із прагнення людини усвідомити світ, визначити своє місце в суспільстві та полісі. Саме з тих часів поступово почало зароджуватися поняття права людини, установлювалися зв'язки держави і людини, держави і суспільства. Крім того, висвітлено позиції сучасних учених-правознавців із приводу змістового значення понять «помилка» та «юридична помилка», яка є досить неоднозначною, що часто призводить до неузгодженості понятійного апарату сучасної теорії права.

Окрему увагу приділено причинам виникнення юридичних помилок, зокрема зазначено, що в сучасній правовій науці вони поділяються на об'єктивні – не залежать від волі та свідомості суб'єктів правотворчості, та суб'єктивні – породжені волею суб'єктів правотворчості, тому що тільки професійна юридична діяльність та її результати є потенційними джерелами виникнення помилок.

Ключові слова: помилка, омана, юридична помилка, помилкова поведінка.

Havrilyuk S. V. Error both in the general philosophical sense and as a subject of study of legal science

The article focuses on the exploration of philosophical teachings on the concept of «error». Philosophers of antiquity introduced the concept of «natural law», which was formed over the centuries from the human desire to understand the world and to determine our place in society. It was from that time that the concept of human rights gradually began to

emerge, and the links between the state and individual and the state and society were established. Error was considered the result of the erroneous course of thought, wrong actions, actions that do not achieve the goal: model of human behavior based on delusions. An error is always aberration: an action opposite of the correct one and committed unintentionally. It always implies illegality. Errors are associated with the wrong course of thought in reasoning, inadequate thinking, misinterpretation and inaccuracy of actions and violation of certain rules. Such fallaciousness of thought and action violates the truth of the substance of thinking and activity and thus leads to various kinds of errors.

It should be indicated that the problem of error has an independent meaning in various fields of scientific knowledge: philosophy, logic, mathematics, law, cybernetics, medicine, linguistics, economics, etc. Through the analysis of the concepts and signs of errors provided by the philosophers mentioned in the article we conclude that error should be considered as both process and result of human activity. In addition, the ambiguous positions of modern legal scholars on the semantic meaning of the terms «error» and «legal error» are highlighted, which often leads to inconsistencies in the conceptual apparatus of modern legal theory. They may interpret the concept of «error» as a shortcoming, a flaw, a mistake, a distortion or in a more categorical way: a delusion, an imperfection, an inconsistency or a gap.

Particular attention is paid to the causes of legal errors, in particular, it is noted that in modern legal science they are divided into objective errors which do not depend on the will and conscious actions of lawmakers and subjective which is generated through the will of lawmakers, as only professional legal activity and its results may be the potential sources of error. The objective causes of legal errors include the constant development of public relations, as the legislator and other legal bodies and institutions do not always keep up with the demands of life. In turn, subjective factors stem from personal qualities, human behavior and actions. In general, legal scholars define legal error as a negative result caused by unintentional, incorrect action of the subject of legal activity and as various accidental and unintentional actions on the course of the decisions of the subjects of legal relations (legal body or public official), which reflects the flaws of the will of the subject of law in the process of expression of such will, leads to a negative result and can be committed at any stage of legal regulation).

Keywords: error, delusion, legal error, erroneous behavior.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-25

УДК 340.1

Кобан Ольга Геннадіївна
кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії
та історії права та держави Інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
ORCID: 0000-0002-3997-5740

ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВА СУДОМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОТВОРЧОСТІ

Постановка проблеми. Сучасний розвиток українського суспільства призвів до становлення правотворчої функції вищих судових органів, яка впливає на вдосконалення суспільних відносин, формування правових норм. В протидії негативним проявам законодавчого дисбалансу важливу роль грають акти тлумачення вищих судових інстанцій, за допомогою яких можна подолати законодавчий дисбаланс, що не в усіх випадках можливо зробити лише за допомогою правотворчості. Хоча в Україні правотворча функція найвищих органів судової влади офіційно не закріплена, але це свідчить про те, що судова влада, як гілка державної влади, позбавлена таких повноважень фактично і практично. Якраз навпаки, вищі судові органи разом з тлумаченням правових норм і їх застосуванням фактично здійснюють правотворчу функцію. Судова правотворчість – це та правова реальність, яка існує в кожному суспільстві і, поза сумнівом, має місце в сучасному українському суспільстві.

Не слід забувати, що правотворчість не зводиться тільки до створення правових норм. Правотворчість – це триада, елементами якої є створення, зміна і припинення дії норм права.